Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ЛИПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 177. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 9, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕМІГ В ПЕРШОМУ ПРОБНОМУ ГОЛОСУВАННІ НА КОНВЕНЦІЇ В ШІКАГО

Шікаґо. — Ген. Двайт Айзенгавер, один з кандидатів на республіканську намінацію кандидатом на президента країни в найближчих виборах, переміг свого суперника сенатора Тефта в першому пробному голосуванні на конвенції делеґатів Республіканської партії в Шікаґо минулого понеділка. Голосування відбувалося в справі тимчасового допущення на конвенцію делеґатів, що мають сумнівні або не перевірені креденції. На всіх допущених досі 1,206 делеґатів 548 голосувало за пропозицією прихильників сенатора Тефта, а 658 піддержало становище групи ген. Айзенгавера. Цю першу перемогу ген. Айзенгавера в пробному голосуванні вважається за найважливішу подію вчорашнього дня конвенції, на якій ген. Доґлес МекАртур вже виголосив ключеву промову. Прихильники ген. Айзенгавера роблять з вчорашнього голосування висновок, що ген. Айзенгавер переможе в третьому або четвертому голосуванні під час виборів кандидата на президента, які відбудуться правдоподібно в четвер. Після вчорашньої перемоги ген. Айзенгавера, сен. Тефт відступив від дальших намагань змінити порядок нарад. Голосування відбувалося в справі пропозиції групи сен. Тефта, щоб дозволити на участь в конвенції та на голосування 68 делеґатів з Тексас, Джорджії і Луїзіяни, креденції яких були заквестіоновані. Ці делеґати вже раніше виявилися прихильниками сен. Тефта. Відкинення їх від голосування дає не тільки першу пробну перемогу ген. Айзенгаверові, але й позбавляє сен. Тефта певних 68 голосів. Проте, сен. Тефт теж зі свого боку вважає вислід голосування за певну познаку своєї кінцевої перемоги, для якої потрібно 604 голосів, отже 56 голосів більше, ніж їх дістав Тефт вчора. На нарадах вже почалося теж перегрупування голосів і деякі, що досі були невтральні, починають прихилюватися до одного або другого кандидата.

Ген. МекАртур критикує демократів за „небезпечне назадництво"

Шікаґо. — Ген Доґлес МекАртур гостро критикував демократичний уряд президента Трумана за „небезпечне назадництво" у внутрішній і закордонній політиці та закликав Республіканську партію поробити всі зусилля, щоб перебрати владу в країні. Ген. МекАртур висловив ці думки в своїй „ключевій промові" на конвенції Республіканської партії минулого понеділка. Хоча раніше він висловився виразно в користь кандидатури сенатора Тефта, проте в своїй головній промові він зберіг повну невтральність щодо кандидатів. Прихід і виступ ген. МекАртура привітали конвенційні делеґати бурхливими і довгими оваціями. Ген. МекАртур назвав Демократичну партію „воєнною партією", а її провідників „небезпечними реакціонерами", які своїми „соціялістичними експериментами" загрожують інтеґральности традиційного американського ладу. У внутрішній політиці ген. МекАртур конкретно рекомендував відновлення інтеґральности публічної служби, виключення з публічної служби нелояльних елементів, переведення ощадностей в уряді, очистити виховну систему від підривних і неморальних впливів, відновити вартість доляра, зменшити податкові тягарі, вирівняти соціяльні нерівності і т. п. Він зокрема критикував уряд президента Трумана в закордонно-політичних справах та в поведінці з комуністичною аґресією в Европі і Азії. Ген. МекАртур твердив, що „ми перемогли північних корейців, але коли до війни приступили китайці, нашому урядові забракло відваги відбити удар". Так само всі інші його твердження відносилися головно до критики теперішньої американської політики.

КАНЦЛЕР АДЕНАУЕР ОБЕРЕЖНИЙ У СПРАВІ ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина. — Німецький канцлер Аденауер, та його політичні дорадники заявили Союзникам, що вони бояться нових переговорів із Совєтами в справі об'єднання Німеччини, бо ці переговори можуть вестися коштом демократичної Німеччини. Аденауер запропонував Союзникам поробити стилістичні зміни в ноті, яку Союзники ухвалили вислати в цій справі до Совєтів, та бажає, щоб цієї ноти не висилати перед першим читанням закону про ратифікацію договору з Західними Союзниками, бо ця нота може ослабити становище уряду, який предложив парляментові ратифікувати цей договір. Аденауер домагається, щоб у цій ноті Союзників було виразне запевнення, що Захід не розпічне переговорів з Совєтами, поки вони виразно на вступі не заявлять, що годяться на вільні вибори в цілій Німеччині та не запевнять „дипломатичної волі" для всенімецького уряду ще перед підписанням договору. Аденауер бажає, щоб стріча Великої Чвірки не сповільнила об'єднання Західної Німеччини з державами Північно-Атлантійського Пакту, бо, на думку Аденауера, це головна причина, чому Совєти бажають собі такої стрічі. Три коаліційні партії, що підтримують уряд канцлера Аденауера, вже заявилися, що ратифікуватимуть договір. Це такі партії: Християнські Демократи, Німецька Партія й Вільні Демократи. Перше читання закону про ратифікацію відбудеться тепер, а друге і третє аж у вересні.

ЧЕРВОНІ ВІДКИНУЛИ АЛІЯНТСЬКИЙ КОМПРОМІС В КОРЕЇ

Токіо, 8 липня. — Сьогодні вранці тут повідомлено, що комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї відкинули сьогодні останні аліянтські компромісові пропозиції в справі виміни полонених, продовжуючи тим самим теперішню „мертву точку" в цій справі. Пропозиції відкинено після п'ятьох днів таємних нарад, під час яких з аліянтського боку висловлювано деякий оптимізм, збільшуваний обставиною, що комуністи в тому часі були припинили свою звичайну пропаґандивну кампанію проти аліянтів. Аліянтський компроміс був скерований на те, щоб дозволити червоним „вийти з лицем" з теперішньої „мертвої точки". Компроміс відносився до справи репатріяції полонених. Досі комуністи обстоювали, щоб репатріювати всіх полонених і без уваги на те, чи вони собі того бажають, тоді коли аліянти не відступають від свого принципу добровільної репатріяції. Щоб дати комуністам можливість „вийти з лицем", аліянти погоджувалися прийняти комуністичну пропозицію щодо репатріяції „всіх полонених, які будуть на списку в день підписання перемир'я", але застереглися, що вони предложать інший список, на якому будуть поміщені імена тільки тих полонених, які самі і добровільно погодились на поворот до опанованих комуністами їхніх країн. Відкидаючи цю пропозицію, комуністи практично замикають можливість порозуміння в тій справі, бо аліянти виразно заявили, що це є останній і найдальше йдучий компроміс, на який вони в цій справі можуть погодитись. Рівночасно комуністична пропаґанда почала нову кампанію напастей на аліянтів за „знущання над полоненими".

Обидва кандидати погодились на плятформу в закордонних справах

Шікаґо. — Обидва кандидати на республіканську номінацію, ген. Двайт Айзенгавер і сен. Роберт Тефт, погодились вчора на приготовані республіканським дорадником державного департаменту, Джоном Фостером Долесом, напрямні закордонної політики, що мали б бути включені в республіканську плятформу. Обидва кандидати дістали копії пропозицій, в яких засуджується дотеперішню демократичну „політику здержування" большевизму та пропонується „активну ініціятиву" в закордонних справах. Вже давніше республіканські кандидати на пресових конференціях та публічних виступах висловлювалися в користь „визвольної закордонної політики" уряду Злучених Держав. Ген. Айзенгавер, познайомившись з пропозиціями, заявив, що він їх „беззастережно підтримує", тоді коли сен. Тефт натякнув, що він їх піддержує в загальному, хоча і не в кожному слові. В пропозиціях окрему увагу приділюється оборонним потребам країни, відкидається філософію колишнього президента Гувера, що Америка сама повинна бути розбудована у твердиню коштом закордонної допомоги та перебирається дотеперішні зобов'язання Злучених Держав відносно Атлантійського Пакту та інших колективних оборонних заходів. Подробиць пропозицій ще не проголошено.

Ачесон, під час своєї подорожі, зміцнив дружбу Бразилії й ЗДА

Ріо де Жанейро.— Державний секретар Дін Ачесон, що вже повернувся до ЗДА, неперервно виступав в публічних і приватних розмовах в Бразилії, підкреслюючи необхідність дружнього співжиття обох американських країн. У бразилійському конгресі Ачесон говорив про майбутнє співпрацю двох народів, а делеґати влаштували йому теплу зустріч. Президент Варгас двічі прийняв гостя із ЗДА й розмова між державними мужами визначалася особливо сердечністю. Після виступів на різних зборах, Ачесон поїхав до Сан Паульо, де, на обіді, що його влаштував губернатор Сан Паульо, Ачесон висловився, що його подорож до Бразилії, була йому прекрасною нагодою зрозуміти країну, яку в'яжуть із ЗДА тісні зносини. Далі промовець вказав на потребу співпраці між різними країнами Америки та заперечив розповсюджувані чутки про те, що ЗДА прямують до панування над іншими країнами й керування ними. Боротьбу проти злісних наклепів, за думкою Ачесона, треба провадити рішуче, роз'яснюючи дійсні щирі задуми про співпрацю різних народів і держав.

Німецькі неофашисти мають зв'язки з комуністами

Бонн, Німеччина. — Союзний міністер внутрішніх справ Роберт Лер запевнив, що він має певні відомості про зв'язки новофашистської партії, що зветься Соціялістичною Райхс Партією, з німецькими комуністами зі Східної Зони. Цю фашистівську партію очолює бувший генерал майор Отто Ернст Ремер, який відогравав важливу ролю у змові на життя Гітлера 20 липня 1944 року. Міністер Лер додав, що один утікач з-під Совєтів свідчитиме перед Найвищим Судом Західної Німеччини в цій справі, бо уряд стоїть на становищі, що Соціялістична Райхс Партія діє нелеґально. Уряд має достовірні вісті про те, що ця партія має тісні зв'язки з російською головною квартирою в Східнім Берліні. Також має відбутися судова розправа проти Комуністичної партії в Західній Німеччині, бо уряд стоїть на становищі, що і вона діє нелеґально.

Нові заворушення між червоними полоненими на Кодже

Корея. — У величезному таборі комуністичних полонених на острові Кодже біля південного побережжя Кореї прийшло з кінцем минулого тижня до нових заворушень і безпорядків, під час яких двох полонених було вбитих і кілька поранених. Заворушення трапились під час намагань втечі, яка частинно пощастила, бо 28 полонених втекло. Негайно після того аліянтська сторожа перевела обшук острова і досі вже знайдено 18 втікачів, а за іншими продовжуються розшуки. Двох полонених вбито під час того, як вони намагались прорвати в цілях втечі дротяні перегороди, якими оточені табори.

Англійські соціялісти проти торгівлі зброєю з Еспанією

Лондон. — Кілька англійських соціялістичних послів до парляменту виступили проти рішення консервативного уряду продавати зброю Еспанії. Міністер оф Стейт Селвин Ллойд заявив, що дальша заборона продавати зброю Еспанії спричинить шкоду англійським фірмам, які продукують зброю і тому уряд, де це буде конечне з господарських причин, дозволить на торгівлю з Еспанією тими цивільними і воєнними матеріялами, що їх не потребує Англія. Тоді соціялістичний посол Ернест Дейвіс перервав міністрові промову такими словами: „Ми не можемо змінити свою політику, виходячи з самих тільки господарських причин, коли воно є неморально". Міністер Ллойд пояснив, що ця торгівля буде відбуватися в обмежених ратах і що Англія також дістає з Еспанії „важливі стратегічні матеріяли". Тоді інший соціялістичний посол, Феннер Броквей, заявив, що знесення заборони продавати зброю Еспанії „тисячі демократів прийняли з жахом". (Цікаво, що ті самі соціялістичні посли не протестують проти торгівлі з червоним Китаєм та з Совєтами і не вважають цю торгівлю за неморальну.)

Трьохденні свята спричинили 643 смертельні випадки

Ню Йорк. — Кінцеві підрахунки жертв найрізніших катастроф, під час святкового трьохденного руху у зв'язку з святом Непідлеглости, виявили високе їх число — 643, що значно перевищує число жертв (510) під час недавнього трьохденного свята „Меморіял Дей". Зокрема високе число жертв автових випадків (366) перевищує на 60 дотеперішній сумний рекорд, що був виявлений у це ж свято Непідлеглости в 1948 році. Решта смертей теперішнього свята була викликана купанням (202) пожарами (2) та іншими випадками. Гарна погода під час „вікенду" захотіла мешканців великих міст виїхати в дачні і купелеві місцевості, що вимагало особливої уваги водіїв, які цього року не стояли на необхідному рівні.

ЩЕ ПРО П'ЯТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Хоч у вчорашньому виданні „Свободи" надруковано обширні інформації про перебіг П'ятого Конґресу Американських Українців, який відбувся в днях 4, 5 і 6-го липня в готелю Статлер в Ню Йорку, проте навіть в найобширнішому повідомленні не можна подати всіх подробиць нарад, які тривали три дні. До поданого вже треба б м. ін. додати, що Конґрес започатковано не тільки американським, але й українським гимном „Ще не вмерла Україна", що його відспівали всі приявні делеґати. Інші подробиці: під час виступу представника УНРади, керманича ресорту закордонних справ д-ра Степана Витвицького, приявні делеґати привітали його не тільки великими оваціями, але й вставанням з місць. Д-ра Витвицького вирізнив теж товстмастер Йосип Лисогір, представляючи його окремо, подібно як і визначних американських гостей, на бенкеті, на якому було багато інших визначних українських громадян, включно з визначними і заслуженими місцевими і позамісцевими бизнесменами, професіоналістами та громадськими діячами. Треба теж згадати, що на конґресі були передбачені доповіді: ред. Б. Кравцева: „Міжнародне положення і українська справа", д-ра Р. Криштальського: „Український Національно-Державний Центр по цей бік залізної заслони", ред. А. Драгана: „Українська революційно-визвольна боротьба на рідних землях", п. А. Батюка: „Американські українці й американське політичне життя" та п. В. Полевчака: „Завдання американсько-української молоді". З уваги на брак часу Конґрес рішив відступити від цих доповідей та рекомендував, щоб вони були надруковані в нашій пресі.

Американський корабель — нова королева морів

Гавр, Франція. — Після рекордно швидкої плавби через океан, новий велетень-корабель ЗДА, „З'єдинені Держави" прибув до французького порту Гавр. Ця плавба була першою нового корабля, якщо не рахувати його пробної плавби, негайно по вибудуванні. У Гаврі „З'єдинені Держави" були зустрінені сиренами багатьох кораблів та оклинками публіки. Прибуття корабля сподівались спочатку на шість годин пізніше, але він випередив найоптимістичніші сподівання й йому тепер заслужено прислуговуватиме титул королеви морів. Уся подорож через океан тривала лише три дні, десять годин і сорок хвилин. Таким чином, „З'єдинені Держави" побив на десять годин дотеперішній рекорд, що його була встановила в 1838 році „Королева Мери", славнозвісний британський корабель. Середня швидкість нового корабля під час плавби сягала 35,59 вузлів (себто 41 сухопутня миля) й випередила на 4 вузли рекордну швидкість „Королеви Мери". На цьому осягові „З'єдинені Держави не задумують затриматися й капітан корабля припускає, що подорож додому виявить ще досконаліші технічні спроможності його корабля.

Червоні плянували захопити владу в ЗДА

Ню Йорк.— Джан Лавтнер, головний свідок обвинувачення на голосному працесі п'ятнадцятьох другорядних комуністичних провідників, зізнавав перед Федеральним судом про пляни червоних захопити владу в ЗДА. Свідок сам був дуже активний свого часу в лавах комуністів, доки не був видалений з цієї партії. Під час своєї діяльности в партійних школах, свідок мав змогу бути в курсі багатьох задумів червоних змовників, що з них виникало б широко закроєне плянування перейняти владу у найрізніших ділянках публічного життя країни.

Хочуть зменшити оплату за літунську пошту на одну третину

Брюссель. Бельгія. — Світова Поштова Юнія відбуває свої наради в Брюсселі і задумує зменшити поштові оплати літунської пошти на половину. Такі пропозиції поставили ті члени з 92 держав, що заступлені на тих нарадах, які мають малий поштовий літунський рух. Між ними, за малими оплатами виступають Совєти та їхні сателіти, що бажали б пошкодити ЗДА, які найбільше літунської пошти перевозять по всьому світі. Заступник Генерального Постмастера ЗДА Джан М. Редінґ, який є головою американської делеґації, заявив, що він вірить, що 92 держави, що беруть участь у нарадах, згодяться обнизити поштові літунські оплати тільки на одну третю теперішньої оплати, як це пропонують Західні Держави, та відкинуть пропозицію зменшити оплати до половини. За внеском ЗДА заявилися такі держави: ЗДА, Арґентіна, Бразилія, Австралія, Голяндія, Бельгія, Англія і Швайцарія. Спочатку за цим внеском були ще Індія і Франція, але пізніше вони змінили своє становище.

Кривава виборча боротьба в Мехіко

Мехіко Сіті. — Прихильники кандидата на президента держави, ген. Мігуеля Генрікеза Гурмана не примирились легко з виборчими неповодженнями їхнього кандидата й влаштували буркливі демонстрації в столиці держави. У боротьбі з поліцією, демонстранти ставили завзятий опір, аж доки поліція не вжила сльозоточивих бомб та пістолів. За відомостями мехіканського червоного хреста, у вуличних боях було поранено 16 осіб. Смертей від поранень досі не занотовано. Проте демонстранти збиралися в інших дільницях столиці й боротьба не припинилася часово переможною поліції, тому й число жертв цієї боротьби може бути значно більше.

82-ГИЙ КОНГРЕС ЗАКІНЧИВ СВОЮ СЕСІЮ

Вашингтон. — Двома компромісами в справі фондів на розбудову продукції атомової енергії та в справі водної реґуляції Палата Репрезентантів і Сенат Злучених Держав закінчили свою сесію, не назначуючи речинця її продовження. Тим самим, це могло б бути й закінченням 82-го Конґресу, якщо президент Труман не скликав би надзвичайної сесії. Конґрес не зарезервував собі права скликати таку сесію з власної ініціятиви. Якщо президент Труман не скличе надзвичайної сесії, то Конґрес збереться щойно 3-го січня наступного року, але це вже буде 83-тій Конґрес. Останньою точкою на порядку нарад 82-го Конґресу була справа фондів на поширення програми атомової енергії. На ті цілі президент Труман домагався 3,191,000,000 долярів фондів до кінця теперішнього буджетового року, але Палата Репрезентантів і Сенат погодились компромісово на 2,898,800,000 долярів. Другою справою, яку полагоджено компромісово на останніх нарадах Конґресу, була будова греблі на ріці Савана в Південній Каролайні. Її відложено, бо військові інженери не закінчили підготівки відповідних плянів. На цьому закінчено сесію Конґресу один день пізніше, ніж пляновано.

П'ЯТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Загальний вид на „П'ятий Конґрес Виамериканських Українців. Фотознімок був зроблений з балькону в першому дні нарад. Праворуч за окремим столом — Президія Конґресу.

СОВЄТИ „ПЕРЕМІЩУЮТЬ" АМЕРИКАНСЬКУ АМБАСАДУ В МОСКВІ

Москва. — Американський амбасадор в Москві Джордж Ф. Кеннан поінформував вчора, що він дістав повідомлення від совєтських властей, щоб до 31-го грудня цього року опорожнити будинок, в якому була приміщена американська амбасада від початку нав'язання дипломатичних стосунків в 1933 році. Цей будинок приміщений при Моховій вулиці, має 17 поверхів та належить до найкращих в місті. Совєтський уряд виясняє, що йому потрібно того будинку для приміщеного побіч університету та що американська амбасада дістане інше приміщення. Американський уряд вже від деякого часу плянував побудувати для своєї амбасади окремий будинок, але досі цих плянів не реалізується. За винайм дотеперішнього будинку Америка платила 250,000 рублів річно. Досі американська амбасада ще не одержала інформацій де, в якій околиці і в якому домі вона зможе примітитися після евакуації теперішнього будинку. Подібне евакуаційне повідомлення дістала теж індійська амбасада, приміщена при вулиці Калініна та у віддаленні п'ять мінут ходу від американської амбасади.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "ŠVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕМОГА ІДЕЇ

П'ятий Конгрес Американських Українців вже за нами і єдину характеристику, яку ми маємо для нього, це — перемога ідеї. Цю перемогу ідеї можна було добачити в усіх великих і малих справах Конгресу, бо тільки ідея могла звести разом представників всіх угрупувань, піти на взаємні далекойдучі компроміси та винести одноголосні рішення як щодо складу свого центрального представництва, так і його плятформи. Тільки глибока і справжня, а не словна віра в ідею визволення України та в щирому бажанні служити тій ідеї могла створити тло і виробити майже безприкладну в українській дійсности добру волю, якою позначувалися наради Конгресу. І тому саме ми вважаємо цей Конгрес, не зважаючи на його деякі домагання, великим громадським ділом та найбільшою американсько-українською перемогою, яка цілком певно не залишиться без благородного впливу не тільки на працю нашої американсько-української спільноти, але й на цілість української справи.

Наведімо кілька фактів. Перед Конгресом було багато мови про те, що на Конгрес „готуються" і висловлювано найрізноманітніші „побоювання". Проте, широка дискусія на цю тему в нашій пресі була в більшости видержана не тільки в приличному, але навіть високо громадському тоні. Можливо, що й це не залишилося без впливу на сам Конгрес. Але головною передумовою практичного успіху Конгресу була його дбайлива підготовка. Усіх конференцій, нарад, зустрічей і розмов на ці теми було безліч. Помилявся б той, хто думав би, що це була легка справа добитись згоди прихильників УНРади, щоб погодились на резолюцію в справі УГВР і навпаки, прихильників УГВР на резолюцію відносно УНРади. Крім того, були теж групи, які мали ще окремі свої застереження. Проте, відповідальні представники поодиноких угрупувань були направду на висоті завдань і не дозволили різним груповим справам притемнити без сумніву одну спільну для всіх і найбільшу справу визволення України.

Черговою, якщо не першою важливою передумовою успіху самого Конгресу була праця і успіхи та здобутий ними авторитет Конгресового Комітету. Тут дуже реально потвердилась стара демократична засада, що найкращим консолідаційним засобом є праця, вперта і наполеглива праця. Вже перед Конгресом для кожного угрупування було очевидно, що більшість бажає собі єдности, бажає компромісу, та що кожне порушення тих загальних прагнень пошкодить тільки порушникові.

Не останню ролю в успішній консолідації відіграло наставлення і акція давніх американсько-українських громадян, для яких европейські спори і непорозуміння є далекі, а то й незрозумілі. Виступи цих громадян на Конгресі, як і виразна рішучість Президії Конгресу могли бути пересторогою для тих, що легковажили б загальне наставлення.

Ми далекі від того, щоб називати Конгрес ідеальним або тріюмфом. Ми цілком здаємо собі справи, що ще не всі труднощі, в тому і консолідаційні, переможено, але в цьому напрямку зроблено діловий перелом, що при дальших зусиллях, добрій волі і високій ідейності принесе нашій спільноти кінцеву і повну перемогу.

Велику перемогу ідеї занотовано з нагоди Конгресу теж у відношенні американців до української справи. Привіт президента Трумана, виступ секретаря внутрішніх справ Оскара Чепмена та інших високих представників, як і десятки привітань не тільки свідчать, але й переконують, що слушна справа українського визволення та українська правда здобувають собі в Америці активних прихильників і оборонців як в масах, так і серед найвищих кол. Можна б навести документальні докази, що коли б таке відношення Америки до справи української незалежности було вже давніше, то комуно-російська загроза не стояла б сьогодні під воротами Америки.

Ідея направду перемагає, як в наших внутрішніх, так і зовнішніх відносинах. Це доказав наш П'ятий Конгрес і в цьому його найбільший успіх. З вірою в дальші перемоги наша американсько-українська спільнота повинна піти обраним шляхом ще більш вперто і наполегливо.

ПО КОНҐРЕСІ – ДО НОВОЇ ПРАЦІ

П'ятий Конгрес Американських Українців займе почесне місце в історії нашої спільноти та її праці для здійснення тих ідеалів, що вважаються найвищими і найдорожчими в душах і серцях американського та українського народів. Американські українці, тут роджені, як і старі та найновіші іміґранти, заманіфестували на цьому Конгресі з гідністю єдність у найважливіших американських і міжнародних питаннях, зв'язавши з тим тісно визволення України та її державну незалежність і соборність. На П'ятому Конгресі ми мали також нагоду почути від представників урядових кол такі речі про Україну в минулому і сучасному, яких досі ми не чували.

Все це є поступ. Але слова залишуться словами, а проєкти, яких було багато, проєктами на папері, коли наше громадянство не дасть матеріяльної змоги все це здійснити. Правда, навіть у часі, коли ми не мали буквально ніякого апарату, бюра і робітників у ньому, що помагали б здійснювати резолюції та пропозиції різних з'їздів чи конгресів, народна праця велася і оборона прав українського народу на вільне й самостійне життя продовжувалась. Та тепер настав інший час, який вимагає від нас далеко більшої праці в центрі й на місцях. Наш Конгресовий Комітет є залежний від наших людей по громадах, зорганізованих в товариства і парафії. Як ми дійсно зацікавлені в програмі Українського Конгресового Комітету і хочемо підперти українську справу на цій землі всіми зусиллями, так в першу чергу треба нам працювати по лінії УККомітету. Коли можна було осягнути єдність на П'ятому Конгресі, то чому не можна б осягнути такої самої єдности деінде, чи хоч би тоді, коли приходиться виступати якійсь нашій громаді, влаштовуючи політичну маніфестацію, чи яку іншу імпрезу, яка має звернути увагу американського громадянства і уряду на нашу поневолену Україну?

Ми скликаємо такі великі і коштовні з'їзди, як П'ятий Конгрес Американських Українців, тільки для найважливіших справ. Ми свідомі того, що на Конгресі було багато делеґатів та делеґаток, які не мали нагоди забрати слово щодо різних проблем і подати свій спосіб розв'язки. Не було нагоди послухати різних проєктів, зложених на підставі досвіду з праці по громадах. На це все не було часу. Зате всі ці думки і проєкти можуть бути вислані під розгляд нового уряду Українського Конгресового Комітету.

Також виявляється конечна потреба частішого й ширшого усного й письменного інформування наших громад про працю УККомітету, на що делеґати звертали увагу. Взагалі треба живішого зв'язку між централею і філіями, чи громадянством взагалі. Все те мусить бути наладнане краще, ніж було досі. Але найважливіше це таки допомога праці, яку повинен УККомітет далі виконувати.

Зі звітів уряду ми дізналися, що УККомітет виконав за короткий час величезну працю при невеликих силах і коштах. Але далеко більша праця стоїть перед нами. Широкий загал зможе пізнати ближче пророблену УККомітетом працю щойно з протоколів, чи ширших звітів, що їх будемо друкувати. Ця уже виконана праця повинна бути заохотою до дальших пожертв, а їх УККомітет дуже потребує вже тепер, бо зима, чи літо, а праця мусить бути ведена безперервно й систематично.

Нам треба далі здобувати нових приятелів в Америці в тій вірі, що наша правда, підперта визначними представниками американського народу, знайде вкінці зрозуміння і в урядових колах. Самі переконуємось, що багато американців приходить тепер до переконання, що вже сам американський інтерес вимагає, щоб українському народові признати це, що він свого часу сам собі здобув власними засобами і власною кров'ю та що йому справедливо належиться.

П'ятий Конгрес Американських Українців, в якому взяло участь багато визначних українських діячів, що ще не так давно діяли на українських землях, зверне на себе ширшу увагу різних чинників також і з цього боку. А на Конгресі ми нічого не закривали. Виходили наверх навіть найбільші болячки української політичної еміґрації! Проте, по свобідному слові й розвазі, перемагала завжди добра воля підпорядкувати себе вищій справі, боротьбі з світовою загрозою з боку комуністичної й московсько-імперіялістичної аґресії. Во перша почала змагатись Україна, на землі якої та боротьба почалась десятки років тому і на якій остаточний її вислід буде ще вирішуватись.

Це є те, що нам треба тепер представляти, тут і в Европі, і довкола чого треба скупчувати всі наші сили.

Думаємо, що наш загал ці речі добре розуміє. Інакше не був би висилав так багато делеґаток та делеґатів на П'ятий Конгрес. Тепер треба, щоб усі ті, що були на Конгресі, почувались до обов'язку повести негайно широку акцію за всебічне попертя праці УККомітету. Отже берімся з великим розмахом до великої праці. Це буде найкраща відповідь на ту велику морально-політичну перемогу, яку віднесло ціле наше громадянство в Америці своєю солідарною поставою у відношенні до найважливіших проблем УККомітету.

М. В. Дольницький

ПОРТУҐАЛІЯ САЛЯЗАРЯ

Майже непомітно для решти світу, скромними святкуваннями, Портуґалія відзначила недавно 27-ліття теперішнього режиму. З цієї нагоди варто приглянутися до цієї малої держави, що належить до невеликого числа щасливих країн в сучасному світі та являється серцем третьої, щодо величини, світової імперії.

Від 1143 року, коли Портуґалія відірвалася від Еспанії та проголосила свою незалежність, до 1911 року, ця держава була монархією. Впродовж цього часу, Портуґалія, шляхом відкрить і морських експедицій, набула низку посілостей в Азії, Африці та на багатьох островах різних частин світу, виросла до першорядного значення морської сили. Вона була коротко зв'язана персональною унією з Еспанією, сталась тереном наполеонівських війн, щоб в 1911 році, стати республікою.

Втративши Бразилію, Портуґалія проте задержала більшість своїх посілостей. Проте значення Портуґалії, її багатства, її впливовість, меншали в світі, і в такий час республіка, що почала своє життя в червні 1911 року зустрілася з великими труднощами внутрішнього та зовнішнього характеру. Портуґалія хилилася до дальшого упадку, а партійщина роз'їдала країну. Не звичні до свободи, портуґальці влаштовували часті криваві революції, а нестабільний уряд за 16 років мінявся 43 рази. Убогість і голод вкрадалися до портуґальських хат.

В 1926 році Портуґалією стрясла національна революція. Тоді прийшов кінець республіці та демократичним установам, заведено військову диктатуру, знесено майже повністю громадянські права, з парляментарного способу впроваджено декретну систему проголошування законів.

Втрату своєї особистої свободи в користь диктатури, на диво, портуґальці прийняли з полегшою. Вони були перемучені безперервними, кривавими дрібними революціями, частими вбивствами по вулицях міст, а понад усе, зубожілі, втратили віру в спромогу влади упорядкувати хаотичні відносини.

Встановлена армією нова форма держави, проте, натрапила на порожнечу. Усунувши демократичні партії, установи, професійні спілки і заборонивши страйки, армія стала перед проблемою, що їй робити, щоб з зубожілої, без світового значення, але з великими ресурсами держави, зробити країну порядку і добробуту. Повалити демократію вдалося армії доволі легко, та поставити на її місце щось позитивне — тяжче. І тоді армія звернулася до незвичайної людини, скромної в своїй поведінці, людини кабінетного типу, вдумливого філософа і професора економіки, д-р Антонія де Олів'єра Салязара. Салязар, спочатку, як міністер фінансів, а відтак як прем'єр уряду, від першого дня свого урядування в 1928 році по сьогодні не тільки являється фактичним керівником Портуґалії, але своїми реформами повністю змінив обличчя Портуґалії, привів її до давнього значення, зміг не тільки підняти матеріяльний єван населення, але й перевів низку реформ у всіх ділянках портуґальського життя.

Салязар заперечує, що він диктатор. Він твердить, що президент держави може кожночасно звільнити його з його становища. Він проте не заперечує, що Портуґалія — це держава авторитативного типу, хоч сердиться, коли хтось твердить, що між тоталітаризмом а авторитативністю мала різниця. Сам він неоднократно і ділами і словами протиставлявся нацизмові та фашизмові, виявляючи зокрема незвичайну ворожість до комунізму. На думку Салязара, в тоталітарних державах наці-фашистсько - комуністичного типу, держава є всім, робити може, що захоче, є власником усього. Авторитативна держава обмежує особисту свободу, але не заперечує особистої ініціятиви, права влаштовувати життя одиниці по своїй подобі.

Салязар користується надзвичайною популярністю серед населення. Він єдиний диктатор, що може ходити вулицями міст без ніякої охорони; він єдиний диктатор, що не оточує себе крикливими „сорочками", що не промовляє з бальконів до мас, що не є „божком" офіційного режиму. Організація „Національний Союз", що її він оснував, є єдиною леґальною партією в країні. Всі інші, розв'язані, а опозиціонери до режиму звичайно опиняються в тюрмі, присуджувані на невеличкі кари. Цієї „ласкавої нетолеранції" супроти опозиції не стосують до комуністів. Комуністів переслідують суворо і карають їх на багацько гостріше, як будь-яких інших опозиціонерів сучасного режиму.

Переконавши портуґальців, що надто широка особиста свобода громадянства веде до ослаблення держави, Салязар взявся реформувати країну. Перш усього введено цензуру слова і письма, заборонено існувати профспілкам, за виїмком цих, що є під кержавною контролею, вступ до яких є повністю добровільний, шляхом декретів проголошено низку нових законів, скасувавши більшість цих, що їх було ухвалено за республіки. Почалися великі будівельні роботи, безробіття впало до менше як 1%.

„Нова держава", як Салязар називає Портуґалію, досягла за час нового режиму надзвичайних осягів. Державний бюджет, що його уряди не могли збалансувати від 1857 року, виказує постійну надвижку, ескудо став стабільною валютою, зрівнявшись своєю вартістю з швайцарським франком, банки почали розквітати, кредити Портуґалії за кордонами відкрилися беззастережно.

Як гриби по дощі, почали повставати нові фабрики, мешкальні будинки, лікарні та санітарні устаткування, побудовано 10,000 миль нових шляхів, селянство знайшло збут на свої продукти і постійний прибуток. Переведено поважні проєкти наводнення країни, розбудовано копальні, наладнано і зміцнено зв'язок із колоніями та посілостями, піднімаючи їх на вищий культурний та економічний ступінь. Новий проєкт перебудови і реформи в посілостях в Африці є під дискусією.

Портуґалія являється сьогодні одним із найважніших продуцентів і доставців хрому, вугілля, цинку, азбесту, збіжжя, вовни — продуктів, що однаково в мирний, як і воєнний час мають велике значення. В зв'язку з оживленою торгівлею, побудовано або змодернізовано давні пристані.

Д-р Салязар, хоч не виявляє великої прихильности до демократії західнього топу, в цілій своїй діяльності, проте завжди бажав якнайтіснішої співпраці з Заходом. Під час другої світової війни, напр., Портуґалія, що заховувалася невтрально, без великої надуми і цілком безкоштовно, відступила західнім союзникам право вживати Азори та інші посілости для військових цілей в боротьбі проти Італії та Німеччини, а після війни, також без більшої надуми, приступила до Північно-Атлантійського Договору, що має на меті зорганізувати Европу та підготовити її до оборони перед новою червоною аґресією.

Виявляючи повну прихильність до демократичного Заходу, намагаючись навіть посередничати між Еспанією ген. Франка і Англією та Америкою з метою включення Еспанії до оборонної системи Заходу, Портуґалія і її фактичний диктатор не думають поступитися із обраного шляху внутрішніх реформ. Салязар уважає, що Портуґалія має виконати важливу ролю в сьогоднішньому світі, і щоб своє завдання сповнити, вона мусить бути упорядкована, вдоволена, багата. В одній промові, Салязар, заявив, що експеримент, що його він і його режим переводить в Портуґалії, може послужити взором і для інших держав, щоб обмежуючи надто широкі особисті свободи, та ступаючи на авторитативний шлях, не впасти в другу небезпеку, повного тоталізму.

БУДУЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ

(Допис з Лондону)

На цю тему мав свій виклад молодий англійський політик, член парляменту і бувший заступник міністра Ернеста Бевіна в міністерстві Закордонних Справ Британії — Кеннет Янґер.

Виклад відбувся в Фабіянському Товаристві, 18 червня 1952 р. в Лондоні. Фабіянське Товариство, засноване в 1884 р. такими величинами як славні письменники — Бернард Шов, Г. Г. Уелс і ін., з участю подружжя соціологів — Бітріс та Сідні Вебб, — має назву від відомого римського консула Фабія Максима, названого „Кунктатор" („Забара", той, що не поспішає). В війні з картаґінським вождем Ганнібалом (218-202 перед Христом) Фабій не поспішав до бою з сильним противником, а намагався „малою війною" ослабити противника, щоб потім завдати йому рішучих ударів. Приклад Фабія взяли собі за взір англійські соціялісти і своє товариство назвали іменем Фабія. Тому 50 літ „фабіянці" дали почин для створення Партії Праці, яка тепер є чисельно найбільшою політичною організацією в Британії.

К. Янґер вияснив присутнім, що слухали його викладу, ситуацію Західньої Европи в сучасний момент. В центрі уваги стоїть справа Німеччини. Не можна собі так уявляти що коли для німецького народу не буде можливости господарського розвитку, то іншим европейським націям буде від того ліпше. Навпаки: навіть найближчі сусіди Німеччини, ті, що потерпіли від німецької аґресії, як Голяндія, глибоко заінтересовані в тім, щоб німецька індустрія розвивалася, бо це забезпечує збут для сільсько-господарських продуктів Голяндії. Коли б знищити промисловість Німеччини, то портові міста Голяндії і Бельґії, через які йде німецький експорт, не мають з чого жити.

З боку політично-стратегічного Німеччина лежить на місці, де зударяться інтереси демократичних великодержав з натиском совєтського бльоку. Російський уряд добре розуміє вагу Німеччини в европейській політиці. Різним способом совєтський уряд пробував опанувати Німеччину і особливо Берлін. Москва хоче мати поряд із собою слабі, безборонні держави. Російський проєкт — створити з'єднену Німеччину як суверенну державу мав за ціль підпорядкувати цю державу Москві. Цей проєкт мав ціль — усунути з Німеччини окупаційні сили західних держав, щоб тоді Німеччина мала під боком у себе на Сході Росію та її сателітів і була покірна волі Кремля.

Але цей проєкт все ж був небезпечний і для самої Росії. Західні держави тільки з тою умовою могли б прийняти проєкт об'єднання Німеччини, що всюди мали б перед тим відбутися вільні вибори. Москва однак є рішучо проти вільних виборів.

Проти відновлення сильної Німеччини є, з причин зрозумілих, також французи. 40 мільйонів французів порівняно з 65 мільйоновою Німеччиною, не могли б удержати рівноваги в Европі. Фактично Москва теж не бажає об'єднання Німеччини. Російський уряд задовольниться пануванням у Східній Німеччині, яку, очевидно, все глибше втягатиме в процес дальшої совєтизації.

Тепер на черзі стоїть організація нової армії в Західній Німеччині. Проти цього є застереження в різних країнах. Однак небезпека від такої нової німецької армії перебільшена. Адже ж німецька армія має творити частину об'єднаної Европейської Армії, до якої на випадок небезпеки прилучаться сили Британії і, що важніше, Злучених Держав Америки. К. Янґер особливо підкреслив вагу присутности хочби найменшого числа американських дивізій в Европі, бо це буде знаком, що Америка не лишить Европи на поталу будь-якої аґресії.

Чи нова німецька армія буде надійною силою в разі совєтської аґресії? К. Янґер думає, що так. Хоч російський уряд зорганізував німецьку армію в Східній Німеччині, одначе, в разі конфлікту, та армія не буде певна для боротьби проти війська вільної Німеччини, що стоятиме на боці демократичних великодержав. Впливи нового нацизму в Німеччині К. Янґер не вважає за великі. Демократичні сили в Західній Німеччині розвиваються, особливо рух робітничий професійний і рух соціялістичний, що має своїх прихильників і в окупованій Росією Східній Німеччині. Янґер покладає найбільші надії саме на поступ демократії в Німеччині, як забезпеку перед реакційним мілітаризмом та перед новим нацизмом.

В. І.

Д-р Юліян Налисник

„ЗАМІШАНЦІ"

(Пам'яті професора Івана Зілинського)

(2)

Близянка та Гвоздянка мені знані тільки з оповідання місцевих священиків, що дуже часто змінювалися. Ці села дуже спольщені, а в Гвоздянці треба вже було проповідь говорити по-польськи, школи були теж польські з поляками вчителями. Те саме можна сказати й про інші два села Ряшівського повіту Залісся та Білу. В них я не був, знаю тільки, що довголітній парох тих сіл о. Камінський, робив що міг, щоб їх врятувати для української нації. Та й це йому вдавалось. Він почав навіть проповіді говорити по-українськи, але мусів зійти на польську мову, бо по-українськи люди не розуміли, хоч гордо себе звали „русінами". Це якесь чудо, що тих 250 душ залишилось русинами в Заліссю серед польського моря понад 700 душ, а в Білій біля 600 душ серед 800 душ поляків. З Білої походив о. Дзяма, що залишився з своїми людьми на Лемківщині та згинув від гранати на приходстві.

В Яблониці я був. Там була гарна церква і школа, хоч було в ній вже багато польських родин, а Малинівка це вже польське село, в якому було дещо українців.

Красна (Коростенка) розложилась в повздовжній урожайній кітловині, зі всіх сторін обведена горами, покритими з трьох сторін лісами, а тільки від півночі горбки без лісів. З полудня на північ протікає річка, а майже рівнобіжно до неї проведено битий шлях.

Як здогадувався проф. Зілинський, цей український етнографічний острівок, а головно село Красна, це якась давня козацька оселя, бо в нашому селі багато чисто українських прізвищ, а саме: Сенко, Русенко, Левко, Цепко, Униско, Пішко, Левицький, Завойський, Лесняк, Вархолик, Кичан, Ядчишин, хоч були теж Дзіндзі, Годжики, Шоти, а донедавна, ще за часів мого батька, жив у селі один чоловік, що мав трохи скісно уложені очі. Майже 1/5 частину населення творили поляки, але вони жили окремим життям, мішаних подруж не було, їхні діти ходили до української школи, а за польських часів, дехто посилав дітей до польської школи у Лютчі.

Перед 30-ти роками село мало 1600 душ, а з того біля 500 душ було поза селом на заробітковій еміґрації, головно тут в ЗДА. В селі був польський фільварок, однак його властителька розпарцелювала ґрунти між місцевим населенням, не так, як це ділялось на сході, що українець мусів зміняти свій обряд, як хотів купити кавалок ґрунту.

В селі була старенька дерев'яна церква, яку по першій світовій війні збурено, та виставлено величаву муровану церкву, головно завдяки пожертвам американських Коростенчан. Парохом в селі був більше як 50 років о. Прислоцький, школа в селі була від давна, а вчителював в ній 35 років мій батько Николай Налисник, якому його вдячні ученики, перебуваючі тут в ЗДА в р. 1924 поставили на гробі гарний нагробник. Світлина цього нагробника є в мене, бо це рідкий випадок вшанування пам'яті звичайного собі рядовика, що через 35 років виконував обов'язки народного вчителя.

Наше село не було москвофільське, воно було руське, і з нього вийшло, головно завдяки мойому батькові, багато нашої української інтеліґенції, деякі з них навіть заслужені для української справи, як проф. Іван Зілинський та сотник Галицької Армії в часі визвольних змагань Петро Газдайка, що по провалі нашої визвольної боротьби був в'язнений поляками, втік з в'язниці та був примушений перебувати за границею досі.

Згадаю ще його брата Василя Ґаздайку, фабриканта в Берні на Моравії, що відступив нам даром площу під наш Народний Дім. Хоч перебував на чужині, був свідомим українцем, якого зліквідували большевики прийшовши до влади в Чехії. Не скінчивши в краю середньої школи, брат проф. Зілинського Гриць Кобаса, виеміґрував до ЗДА. Тут був православним священиком, що недавно помер в якомусь містечку на межі стейтів Огайо і Пенсилвенія.

З молодших згадаю знаного в Акрон, Огайо, молодого діяча Володимира Лесняка, та інж. Петра Ґаздайку, що тепер перебуває в Німеччині. Деякі покінчили середню ткацьку школу в Коросні та розбрились по світу. Нас зі школи вийшло четверо, найстарша сестра Стефанія, вийшла заміж за В. Дякова, бувшого урядовця в Коросні, що не раз ставав у пригоді нашим селянам у повітовому місті, як того потребували. Він помер на еміґрації в Грацу, а сестра виїхала з сином до Австрії де померла минулого року. Один брат попав до Талергофу ,де помер на тиф в 1915 р. Я, та другий брат, бувший суддя в Кракові, тут в ЗДА.

Вагато з наших Коростенчан дуже гарно себе виявили тут на терені ЗДА. Згадак так для прикладу: в Акрон Огайо, знаний союзовий діяч Олекса Зепко, мій товариш хлоп'ячих літ, його доня п. Г. Жеребняк тепер заступниця головного предсідника УНС. Два його брати, Іван та Кость, мають свої доми та бизнеси. Адам Лесняк в Нюарку, урядовець Січового Т-ва; Нестор Ядчишин власник бару; Атаназій Беднарчик в Манчестері, якого прізвище ви все знайдете, де тільки збирають на народні цілі. Є їх тут багато, але всіх я не знаю, де вони живуть.

Правда, село видало одного збаламученого русофіла, бувшого денікінського офіцера, народного вчителя Івана Русенка, що тепер вчителює біля Львова, де випробовує на власній шкірі своє русофільство.

Наше село було „руське", бо русинами були священик та вчитель. Не були вони русофілами, а як їх дехто так назвав, то вважали це за найбільшу обиду. Боялися вони українського імени, хоч в дійсности були вони українцями, що звали себе русинами.

В такому то селі народився в 1879 р. Іван Зілинський, що звався Іван Кобаса. Батьком його був малограмотний сільський писар, який ніяк не хотів свого „Иванця", як його по-Коростенськи звали, дати до школи, хоч мій батько, оцінюючи здібність хлопця, старався його до цього намовити. Вкінці таки мій батько переміг та „Иванцьо" пішов до української гімназії в Перемишлі. Розказував мені опісля мій батько, як одного разу трохи підпитий писар Кобаса бігав довкола школи, намагаючись дістатися до середини, та вигукуючи: „Ти гаде, віддай мені сина, бо нема кому худоби пасти!"

Та проте молодий учень ходив далі до школи. Сам мені розказував, як йому у першій гімназійній клясі професор німецької мови Малиновський казав перекладати з німецької мови речення: „Дер Фатер гат дем Кінд дас шпільцойґ ґебрахт". — Зілинський рубнув йому по-Коростенськи: „Вотец приниєс свому синови цяцько". З відзначенням закінчив перемиську гімназію, з відзначенням теж закінчив філософічний факультет на Віденському Університеті та отримав медалю „сумма кум ляуде суб авспіціїс імператоріс". Вчителював в українській гімназії у Станиславові. Як мовознавець досліджував говори української мови перед першою світовою війною та відбув наукову подорож по Україні та Закарпатті.

По війні вчителює у філії Академічної гімназії у Львові та одружується з донькою нашого пароха Юлією Прислоцькою та від тепер стало у вільних хвилинах відвідує наше село та працює над його культурним здвигом. Здається в р. 1928 переходить до Кракова де стає професором української мови на Краківському університеті.

(Продовження буде).

Л. Луців

УКРАЇНСЬКИЙ ВИДАВЕЦЬ-СКИТАЛЕЦЬ

(Сорок п'ять років видавничої діяльности Юрія Тищенка).

Слово скиталець спопуляризувалося в нас під час другої світової війни, коли сотні тисяч українців мусіли скитатися по всьому світу. Але наші люди скиталися по чужих країнах й раніше, як це найкраще бачимо з коротенького життєпису Юрія Тищенка, що знаний і під прибраним прізвищем Юрія Сірого.

Юрій Сірий

Народився він 1880 року в бувшій Таврійській губернії в Україні і від 1901 року рпацював учителем, та при цьому не занедбував і культурно-освітної і політичної праці між своїм народом. Але це не подобалося російській адміністрації і вона за участь у революції 1905 р. арештує Тищенка і ставить його під військовий суд. Та він утік із процесу і перебрався до Галичини, де у Львові зустрівся з проф. М. Грушевським, і той запросив його на завідувача редакції „Літер.-Наукового Вісника" в Києві, де Тищенко жив з австрійським пашпортом П. Лаврова.

В Києві Тищенко видає перші свої книжки та стоїть на чолі кількох видавництв. Але 1913 р. російська поліція довідується, хто це той „австріяк" Лаврів і Тищенко втікає перед арештуванням, тепер уже аж до ЗДА, де працює якийсь час у „Свободі". Та вже в травні 1913 вертається в Україну, щоб продовжувати свою видавничу працю. Війна перешкодила йому в цьому і він зміг видати тільки один том Винниченкових творів, і то аж у Москві, та одне число газети „Слово" в Харкові. Тищенка знову викрили, але його виправдує суд в Одесі 1916 р. і він мусить вступити до війська, з якого вертається влітку 1917 і зараз же відновлює свою видавничу працю в Києві, бо Україна тоді потребувала друкованого слова. Брак паперу змушує Тищенка перенести друкування книжок до Відня. Після російської окупації України виїздить до Праги, згодом на Закарпатську Україну, 1939 р. знову вертається до Праги, з якої 1945 року переноситься до Баварії, а пізніше до англійської зони в Німеччині. Всюди, як це побачимо далі, Тищенко наново починав свою улюблену видавничу працю. Працює він при виданні книжок і тут, у ЗДА, куди доля вже вдруге його загнала.

Часто маємо в руках книжки, що їх видали фірми, які існують кількадесять, а то й кількасот, років. Ці фірми деколи мають у своїй фірмовій назві ще й додаток „і Син". У нас немає таких видавничих фірм, але якби Україна не була сусідкою Московщини, то сьогодні в Києві напевно існувала б стара і добре відома видавнича фірма „Юрій Тищенко і Син", бо і син Тищенка, Борис, мав уже поважну накладню у Відні. Але нещасна доля гонить нашими людьми, як осінній вітер листям з дерев, і тому ми мусимо починати все наново. Та Юрій Тищенко не песиміст, він не падає духом і з молодечим завзяттям завжди береться за працю на кожному новому місці.

Першу книжку видав Юрій Тищенко 1907 року. Був це його ж таки переклад книжечки М. Богданова „Як іде життя в світі". Другим його виданням була збірка творів Л. Пахаревського „Буденні оповідання". Про свої перші кроки на видавничому полі він сам згадує такими словами:

„Ще з 1907 року, переїхавши нелегально з еміграції до Києва й ставши завідувачем київської редакції „Літературно-Наукового Вістника", побачив я, як убого стоїть наша видавнича справа. Тоді діяли вже такі видавництва, як „Вік", „Ранок", „Просвіта", про які варто було б подати докладніші відомості, але діяльність їх була обмежена. Не було розмаху, яким відзначались російські видавництва. Я почав мріяти про те, щоб заснувати в Києві видавництво, яке спричинилося б до поширення нашої лектури в широких масах".

І ось небаром брат проф. М. Грушевського, Олександер Грушевський дав гроші на організацію видавництва „Лан", яким керував Юрій Тищенко. В цьому видавництві були дві серії: популярно-наукова та дитяча. В першій серії видав Тищенко такі книжки: 1. Юрій Сірий. Життя рослин (анатомія й фізіологія рослин), 2. М. Шаповал. Про ліс, 3. і 4. Юрій Будяк. Дикі люди (дві книжечки), 5. М. Грушевський. Богдан Хмельницький, 6. Ст. Рудницький. Фізична географія України, 7. В. Королів. Скотолічебник. В дитячій серії вийшли: 1. Юр. Сірий. Крим. Подорож одної школи по Криму. 2. Нелі та Патраш. Збірка оповідань (Перекл. Юр. Сірого), 3, 4 і 5. Р. Кіплінг. Казки та Джунглі ч. 1 і 2, переклад Ю. Сірого, 6. Сетон — Томсон. Сімейство лисів, пер. Ю. Сірого, 7. Лонг. Рогань та інші оповідання, пер. Ю. Будяка, 8. Л. Глібів. Байки. Повний збірник, 9. Гавф. Казки, пер. О. Олеся, А. Грушевська. Над морем.

1911 року стає Тищенко на чолі другого видавництва, що звалося „Дзвін". Основниками його були: В. Винниченко, Л. Юркевич і Тищенко. Тут вийшли такі книжки 1. Твори Л. Українки (1-ий том), 2. Твори В. Винниченка (том четвертий), 3 і 4. Дві брошури Л. Юркевича, а 1912 р. це гкдавництво почало видавати і свій власний періодичний журнал „Дзвін".

Тут треба б згадати, що наш видавець дбав і про мистецьке оформлення своїх книжок. „Мені здавалось, пише він, що книжка, як і дівчина, коли виходить між люди, мусить бути прибрана, коли й не розкішно, то в усякому разі пристойно. Тому то я з перших же кроків видавничої праці звернувся до кращих тодішніх наших малярів і запросив їх до співпраці. Першим оформлювачем наших видань був Іван Бурячок — артист маляр краківської академії. Його обкладинки були не тільки окрасою кожного видання, а відбивали й зміст самої книги".

Підчас наших визвольних змагань при видавництві „Дзвін" зорганізовано відділ „Рідна Школа", що мала видавати шкільні підручники. Юрій Тищенко був у розгарі праці. Брак паперу в Києві змушує його виїхати до Відня, де він видрукував півтора мільйона підручників та встиг їх вислати в Україну. Решта підручників та багато інших видань залишилися в Відні та ждали аж на українських скитальців під час другої світової війни.

Найближчі місця Тищенкової праці — це Прага, Закарпаття і знову Прага. Тут він під час другої війни видав коло 20 книжок, між ними й таких авторів, як Д. Дорошенко, І. Огієнко, В. Щербаківський, В. Січинський, Д. Чижевський, М. Гнатишак, Б. Лисянський та інші. По війні, в Німеччині, Тищенко стає на чолі Об'єднання Письменників Дитячої Літератури і видав кілька книжок у цій ділянці, а після приїзду до ЗДА продовжує цю саму працю та працює одночасно при виданнях Української Вільної Академії Наук у цій країні. Цього року він видрукував першу частину Дитячої Енциклопедії про Україну під заг. „Країна моїх батьків". Є це популярно написана географія України, а пізніше мають вийти й дальші частини про українську літературу та про історію України.

Сам Юрій Тищенко не вихваляється своїм авторством, але ми згадували про його оригінальні й перекладні праці, що вийшли зпід його пера. Тут треба б ще додати, що він писав і оповідання, які вийшли були й окремою книжкою. Тепер він викінчує свої спогади, що будуть важливим документом до нашої історії за останнє півстоліття. Та чи знайдуться люди, що помогли б йому їх видати?

Закінчимо наші стрічки про Тищенка словами, що їх написав Д. Миронович десять років назад, але змінимо його вік.

„Свіжий, здоровий, рухливий, працьовитий Ю. Тищенко вступив у восьмий десяток свого життя. Маємо враження, що зі збільшенням кількости років, у нього збільшується відданість і захват українською книжкою. Ввесь свій час він провадить серед своїх улюблених книг... Все це має одну мету: національно освідомити українського читача, та оказати чужині, що український народ не є бідною безприданицею, як це декому могло б здаватися".

Бажаємо Юрієві Тищенкові на полі його праці дальших успіхів! Щоб він у п'ятидесятиріччя своєї видавничої праці міг до списка своїх виданих книжок зарахувати і свої цікаві спогади!

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

Американська преса з великою запопадливістю нотує кожну характеристичну дрібницю, кожну подію, що доказує про непорядки чи клопоти в державах по-за залізною завісою. Інформації ці, вона здобуває в більшості, окружними шляхами, частинно тільки з допомогою своїх кореспондентів, які не мають зрештою змоги вільно роз'їздити по країнах під червоним пануванням, врешті через міністерство закордонних справ. Деякі з цих повідомлень, без більшого політичного значення, всетаки повні характеристичних рисок і тому ми постаралися зібрати їх тут.

Варшава. — Польська преса повідомила з різних міст, що молоді поляки масово почали носити краватки американського типу — яскравої краски, з малюнками і ініціялами. Поліція задержує кожного, хто носить таку краватку і обрізує їх таки на вулиці, не арештуючи власника „американської краватки".

Варшава. — Польське міністерство для справ навчання оголосило нову програму для широко закроєних кореспонденційних студій. На основі цього розпорядку, студенти, які покінчили вселюдну школу, можуть вписуватися на ці курси та по закінченні восьми місяців одержувати дипломи правників-адвокатів, а по 6-ти місячних студіях одержувати дипломи інженерів.

Софія. — В болгарських школах почали навчати дітей, що їхні предки, це пришельці з Росії, з околиць Волги, та що болгарська культура, це тільки продовження і доповнення російської культури.

Букарешт. — Вслід за арештом 300 старшин в квітні, цілу румунську армію охопила масова чистка. Нотують випадки втечі по-за кордони Румунії і самогубства старшин.

Берлін. — В совєтській зоні Німеччини кружляють масово летючки проти-комуністичного змісту, призначені для совєтських окупаційних військ. Зловлених вояків з цими летючками, гостро карають. Летючки поширюють українські і російські організації, що мають свої осідки з Західній Німеччині, з допомогою спеціяльних курієрів і таки німецького населення.

Тірана. — Після того, як переведено в Альбанії повну націоналізацію та відібрано від власників живий товар, більшість пастухів на кордонах Альбанії станули на службу таємної поліції. Їхнє головне завдання, не пильнувати овець, але слідкувати, щоб ніхто не перейшов кордонів Альбанії.

Прага. — Машиново-воєнний завод Скода перейменовано на завод ім. Леніна і він виконує повністю замовлення з СССР, востаннє дістав наказ збільшити продукцію на 38%.

Прага. — Комуністична преса повідомила, що незабаром, в копальнях вугілля та в тяжкому промислі почнуть масово працювати робітники спроваджені з червоного Китаю.

Рига. — По пішоходах литовських, лотиських та естонських міст. невідомі прихильники підпілля виписують ніччю крейдою новини, що їх передає „Голос Америки" та англійське радіо.

Будапешт. — З наказу Ракочія, славний замок Лашлотанія, на північний схід від Будапешту, перебудовано сумою 2,500,000 дол. на новітню мисливську централю, з якої користають визначні комуністичні діячі, любителі ловецького спорту. Всі шляхи, довкруги цієї мисливської території стережуть члени таємної поліції.

Москва. — Новозбудований люксусовий готель „Совєтская" повністю вивінуваний речами і приладдями, привезеними з окупованих або сателітських країн. Робітники два тижні здирали написи з крісел і столів та соф, привезених з Польщі і ЧСР. Метальне устаткування лазничок все ще має написи німецькою мовою.

Бреслав. — Совєтський командант в Бреславі зарядив, що совєтські вояки не зобов'язані на майбутнє здоровити старшин в польських одностроях. У відповідь поляки перестали здоровити совєтських старшин. Занотовано сильне напруження між окупаційними і польськими вояками.

Гонґ-Конґ — Незалежні китайські купці переживають гостре переслідування з боку комуністичної влади. Як наслідок, купці масово попонюють самогубства, не рідко отроюючи усю свою прислугу. Самогубство — це один із найбільших злочинів в сучасному червоному Китаї. Червона влада, що обмежила діяльність купців-чужинців, ніяк не хоче дозволити англійцям та американцям покинути Китай. Вони мусять платити присиланим із своїх країн грошима високі платні своїм китайським урядовцям, не маючи ніякої можливости торгувати.

Тірана. — Після гострої чистки в Україні, Польщі, Болгарії та Румунії, прийшла широко-закроєна чистка членів альбанської комуністичної партії. За останніх кілька років, більш як одна третина членів партії підпала під цю чистку.

Варшава. — В столиці Польщі збудовано матеріялом і руками поляків величавий „Дім Культури", що став предметом великого огірчення польського населення. Роботами проводили совєтські інженери, а „цей дарунок" польському народові служать майже виключно окупаційним військовим частинам.

Шверин. — Тут закінчено підготову для відкриття школи, що має перешколювати провідних комуністичних урядовців із Східньої окупованої Німеччини.

Прага. — Повідомлено, що головнокомандуючим чеських збройних сил буде призначений совєтський генерал, присланий з Москви. Не зважаючи на постійні чистки, Москва не знайшла ні одного чеха, якому могла б довірити.

Ґдиня. — Однострої польських моряків перемінено і вони виглядають тепер цілком так само, як однострої совєтських моряків.

(М. В. Д.)

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

НОВІ ВИДАННЯ

Г. Голоскевич: Правописний словник. Близько 40,000 слів. Видання восьме: А. Білоуса. Ню Йорк 1952.

Небагато є в нас перлин мовознавства, що мають беззаперечну наукову вартість. „Правописний словник" Г. Голоскевича, що саме появився в фотостатичному передруку, належить до них. Передусім тому, що він як не могда краще поєднує „схід" і „захід" в українському правописі (напр. ґ в таких словах, як **еміґрація, ґалерія, ґардероба, ґенерація** й ін.), але теж і тому, що він синтезує в практичній формі надбання українського, т. зв. „академічного" правопису й тим допомагає нашим робітникам пера в оґануванні норм українського писаного слова. Що більше, своїми формами, зазначенням роду, відміни, наголосу й ін. він заступає нам ортоепічний словник, якого — на жаль — українське мовознавство досі не опрацювало.

Восьме видання Голоскевича, як сказано, фототипічне. Цим зумовлені деякі недоліки, що випливають із техніки самого видання. Насамперед: не виправлено й перефотографовано старі помилки попередніх видань, напр. стор. 100, рядок 7 згори: **дікого**; стор. 332: брак апострофа в деяких словах із 5; стор. 412: **урад** із одним наголосом, замість двох й б. ін. Дальше, недостає словників і багатьох нових слів, що їх принесла модерна дійсність: народовбивство (чи: — вбивство), найлон (чи: нілон, чи: найлон), телевізійний (чи: телевізійний), ді-пістський (чи: ді-пійський чи це як): і т. д., а теж багатьох назв: Ачесон, (чи: Ечісон), Оттава (чи: Отава), С. Ш. А. (чи: ЗДА). Ванкувер (чи Венкувер), Детройт (чи Дітройт) і б. ін. Власне в цьому напрямі в нас повне різноголосся й треба було доповнити Голоскевича цими сумнівними словами, на місці таких, як **баба, мама, тато,** й ін., що легкі й не викликають ніяких труднощів при написанні. Тимто Голоскевич, хоч і дає відповідь на багато сумнівних питань, не дасть їх на всі питання, що їх ставить перед користувачем наша дійсність, а зокрема еміґраційна практика.

Хтось сказав, що в протилежність до жінок, словники скоро старіються. Голоскевич має близько чверть століття, отже він не молодий. Треба було доконче „змодернізувати" його, хочби малим додатком при кінці. Адже ж сам автор за життя розбудовував кожне видання так, що напр. перше впорівень із сьомим — зовсім інша праця. Тимто, хоч і як цінне й дороге нам восьме видання цієї настільної правописної книги, воно не сповнить своєї функції на 100%. Зате немає сумніву, що воно причиниться до дальшої стабілізації українського правопису на еміґрації й у цьому незаперечна його вартість та заслуга видавця, п. А. Білоуса.

Д-р Яр. Рудницький.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Закінчення шкільного року на Освітних Курсах.

Шкільний рік у життю дитини це великий шмат часу, який залишає в молодому умі глибокі, нестерті сліди на ціле життя. Адже за цей час дитина набуває певне знання, поширює свій світогляд і кладе підбудову під своє майбутнє життя. Святкове закінчення шкільного року з учнівськими продукціями, співами, деклямаціями, інсценізаціями, іграми та забавами, підкреслює цей небуденний момент у життю дитини, момент успішного завершення одного з преважних етапів. Педагогічна вартість цих пописів ще й в цьому, що вони розбуджують амбіцію дитини та заохочують її до праці на майбутнє. Знов для батьків та учителів дають вони нагоду кинути оком на цю велику працю, пророблену впродовж шкільного року.

Дня 14 червня мали ми нагоду оглядати такий попис дітвори, яка вивчає українознавство на Вечірних Освітних Курсах при „Учительській Громаді" в Ню Йорку. Простора авдиторія Академії св. Юра при 9 вул. заповняється гамірливо дітворою. батьками та вчителями. Ждемо нетерпляче 5-тої години. Тут і там гуртки сьогоднішних головних осіб ще раз повтаряють свої рол. Учителька співу п. Наталія Стефанів гуртує своє співацьке товариство. Вже час. Піднімається о. ігумен Епіфаній Пащак, загально люблений учитель релігії та молитвою розпочинає небуденне, шкільне свято.

Тепер черга на директора курсів проф. Костя Кисілевського. Ось він теплими, усміхненими словами говорить про те, якто ми сповнили свої обов'язки та заслужили собі на милий відпочинок, Наше шкільне свідоцтво нам особливо цінне тим, що свідчить про наші успіхи на полі знання нашої рідної землі. Ми мали щастя вчитися в нашій школі релігії в рідній мові. Ми знати історію та географію мали щастя вчитися нашої прегарної мови, пізнати історію та географію рідної землі. Від нас належиться подяка батькам за це, що дають нам змогу вчитися в рідній школі. А тепер працюйте! У вільних Хвилинах дозвілля пам'ятайте про ті науки, які ви понесли з нашої школи! Будьте добрі для всіх! Помагайте одні другим! Шануйте батьків!! І вірте в Божу поміч та опіку Преч. Діви. Свої слова закінчує щирою подякою Комітетові батьків за співпрацю та опіку над школою, та всім добродіям школи за їх поміч.

На естраду виходить понад 30 дітвори, співаків, під рукою п. Н. Стефанів та співають з глибоким чуттям пісню-молитву „Боже, Ти край наш борони." А потім посипалося наче з рукава: виступають поодиноко, виступають цілі кляси, кожна дитина з окремим віршиком, то знова збірна деклямація, хор виводить юнацькими голосами „Нумо до праці брати!„ і "В горах" і „Гимн школяра", Наталка Сухай, що в нашій школі щойно навчилася говорити поукраїнськи, виспівує „Зелений дубочку". Та ще виступає стрійно групка дівчат прибраних в вишивані блюзочки, до вільноручних вправ. Підмельодію народної пісні мають в дрібних пальцях блакитно-жовті стяжки, яріють червоні маки. Відпроваджують школяра тай прощають на час вакацій його вірні друзі, книжка, перо, чорнило та олівець, а метелик, дзвіночок і коник стрибунець закликають його до веселої забави, до танку. І ще слова подяки учнівської громадки свойому директорові та учителям: — Нам жалко лишати школу; але ми вернемося! До побаченя! — і китиці квітів, і ще прощальна пісня і роздача свідоцтв, найкращої нагороди за цілорічну працю.

Дві сотні дітей відходить із розсміяним обличчям на заслужений час відпочинку і дозвілля. Відходять із глибоким вдоволенєм, що мали щастя пізнати ближче ту чарівну землю, відки вийшов їх рід, ту землю, де цвітуть червоні маки і де виростають незрівняно гарні пісні. Відходять із розсміяним серцем батьки і мами, дідусі і бабусі, що на протязі довгих місяців приводили і привозили до школи своїх пуп'янків, нераз з далеких передмість, що цілими годинами вичікували їх у шкільній ждальні. Та вони бачать, що їх труд не йде на марне. Їх труд це праця під добрий посів.

Дорогі батьки й матері, бабусі й дідусі! Бутьте ж і на дальше добрими опікунами наших цінностів! Виховуймо далі своїх пуп'яхів по думці великої засади: — І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!

Микола Кокольський

Патерсон, Н. Дж.

Жалібна Академія.

Заходом Української Громади, Відділу УККА, в Патерсоні відбулася в неділю, дня 8. червня 1952 р. Жалібна Академія, присвячена сл. п. Симона Петлюри, Головного Отамана Військ УНР та сл. п. Полковника Евгена Коновальця, команданта корпусу УСС і Голови Проводу ОУН.

Свято започатковано відспіванням американського гимну, у виконанні п. Ковальської. Речево та солідно опрацьовано доповідь п. проф. В. Смаль-Стоцького належала до одної з кращих точок Свята.

Деклямації п. Кваснєвської і п. Семенюка, виголошені з великим чуттям, збільшили святочні настрої Академії. Фортепіянове сольо — фантазія „Д-моль" Моцарта у виконанні 12-літнього хлопчика Юрія Лугового було привитане бурею оплесків.

Відспівавши національний Гимн, розійшлася Громада в святочнім настрою із незабутим спомином домів.

М. Л.

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ ЕКОНОМІЧНО КОМІСІЇ НТШ

В суботу 12 липня 1952 о год. 6.30 вечером відбудеться в приміщенню НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Ст. кімн. 252 наукове засідання Економічної Комісії НТШ з доповіддю проф. д-ра М. Дудри на тему: „Американські економісти та економічна наука".

Хроніка українського життя

В НІМЕЧЧИНІ

УАПЦ НІМЕЧЧИНІ

Українська Автокефальна Православна Церква в Німеччині начисляє тепер около 3 тисяч вірних. Для обслуговування їх є 26 священиків.

В Карльсруге має свій осідок архиєпископ Нікaнор. Для справнішого ведення праці існують два Церковні Управління: одно на британську зону, друге на американську і французьку зону. Головою Управління на американську і французьку зони є о. Паладій.

Існуюча Богославська Академія УАПЦ в Мюнхені переключилась на позаочний спосіб новчання, бо не має фондів на ведення нормального начання.

В душпастирській праці священиків є великі труднощі, бо вони включені в німецьку економіку мають такий самий статус, як і всі інші переселенці, їхні матеріяльні засоби дуже маленькі, а перенощення священиків на інші парафії, так, щоб їх використати якнайдоцільніше, натрапляє на дуже великі труднощі.

(„Канадійський Фармер", Вінніпеґ)

Совєти бажають відтягнути Англію від ЗДА

Москва. — Московський часопис „Новое Время" видрукував статтю, в якій говориться про те, що Англія повинна перервати свої тісні зв'язки із ЗДА та зблизитися до Совєтів. Політичні обсерватори в Москві вірять, що таку саму ціль мала зміна на становищі амбасадора в Лондоні, та що Андрій А. Громико має переконати англійців у тому, що справа „англійсько-совєтських відносин", це „основна проблема англійської закордонної політики". „Новое Время" підкреслює, що проблему закордонної політики поставили тепер перед англійським народом „відважно і сильно". Англійці зачинають розуміти, що озброєння не може тривати вічно і що воно призведе до „банкротства, голоду і безробіття". Маси англійського народу „домагаються перегляду закордонної політики Партії Праці та зближення до Совєтського Союзу". Стаття „Нового Времени" свідчить про те, що Совєти знову стараються порізнити Захід, щоб скоріше здійснити свої імперіялістичні цілі. — Свої надії покладають Совєти на Партію Праці, де ліве крило під проводом Анюріна Бевана виступає проти тісної співпраці Англії із ЗДА та вірить у можливість порозуміння з Совєтами.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Віче Української Національної Ради.

Старанням Т-ва Сприяння УНРаді та інших організацій влаштовано 22-го червня ц. р. у Дітройті, у залі Українсько-Американського Осередку велике громадське віче УНРади, підчас якого виступив з головною промовою голова Представництва Виконного Органу УНРади в ЗДА, д-р Степан Витвицький.

Залю виповнило по береги свідоме українське громадянство (було понад 600 осіб) різних партій их переконань.

Віче відкрив д-р Володимир Лисий, який і покликав цілу низку представників українських товариств і організацій до Почесної Президії на сцену, а провід віча передав в руки голови Т-ва Сприяння УНРаді, Василеві Довганеві. Секретарив С. Яворівський.

Предсідник віча, між іншим, пом'янув недавно помершого сл. п. премієра УНР, Ісаака Прохоровича Мазепу, пам'ять якого приявні вшанували повстанням з місць.

Бурей оплесків зустріло приявне громадянство досвідченого політика і державника д-ра Ст. Витвицького.

Як повстала УНРада, як вона бориться за визволення України, як вона працює, а найважніше, як вона робить всі зусилля, щоб об'єднати в собі всі українські політичні партії і групи — ось зміст глибоко-обдуманої промови голови Представництва УНРади на ЗДА.

Так і вічувалось, що тут іде про основне: про справу „бути чи не бути" всієї України!

По промові відбулися запити з місць. Отже питалися, про справу відношення УНРади до УГВР, про справу консолідації, про справу відношення Координаційного Центру Урядів народів, поневолених в СССР, створеного УН Радою до АБН, про відношення УКК до УНРади і т. п.

На всі запити дав д-р Ст. Витвицький вичерпні відповіді.

Ухвалено низку резолюцій, що їх ухвалено і по інших вічах УНРади, з додатком:

„Віче домагається від урядів держав вільного світу, зокрема від уряду ЗДА, щоб перед евент. творенням „Армії з вояків народів, поневолених в СССР", вперед підписали відповідні політичні договори, які ґарантували б волю, державну незалежність і самостійність народам, які тепер караються в московсько-большевицькому ярмі. Зокрема в українській справі — такий політичний договір мусить бути вперед підписаний урядами вільного Заходу, зокрема урядом ЗДА, з одного боку, і УНР Українським Державним Центром з другого боку".

На закінчення віча приявні відспівали „Ще не вмерла Україна".

Потім відбувся бенкет на честь д-ра Степана Витвицького — в прекрасній їдальні Українсько-Ам. Осередку Промовляло багато визначних громадян: п. п. В. Чорненко (від Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка), д-р Ол. Марітчак, пастор Боровський, Вінк. Соболь, Ілько Бойко, о. Биковець, В. Цимбаліст, ген. Ол. Вишнівський, В. Лазечко, інж. Ат. Мілянич, Б. Іваницький (на руки якого передано побажання скорого виздоровіння його батькові, президентові УНР, проф. Б. Іваницькому, який перебуває ще у дітройтській лічниці), Ґорин, проф. Розгін, Р. Дацко, Котовський, ред. Маляр і і п. Цимбалістова.

Ця остання, відома сценічна артистка і співачка, дала незвичайно сердечний і зворушливий вислів патріотичних почувань.

На марґінесі віча треба ще ствердити, що наша громада щиро поставилася до особи представника УНР в ЗДА. Вже на залізничому двірці вітали його представники установ, між ними: адв. Іван Панчук, голова Федерації Ам. Українців стейту Мішіґен.

Тих кілька днів, що їх провів д-р С. Витвицький в Дітройті, посвятив він не тільки на оглядини важніших установ українського Дітройту, країнської Читальні, редакції „Українського Прометея", окремих візит, але і на інформуванні чужинців про українську справу!

Я.

50-РІЧЧЯ ПОДРУЖЖЯ АНДРІЯ І ЮЛІЇ БАСАН, ЧЛЕНІВ 206 ВІД. УНСОЮЗУ

Цю знимку поміщено в місцевій пресі (Вунсакет, Р. Ай.) враз з описом золотого подружого ювілею вунсакетських українців, п. Андрія і п-ні Юлії Басан, що разом з дітьми (син Антін і дочки Анна і Каролина) є членами Запорізької Січи, відділ 206. З приводу цього свята і влаштованої для них їх дітьми гостини, Ювіляти переслали пожертву на працю УККомітету. Вони є найстаршими парафіянами і основниками української катол. церкви. Пані Басан була довгий час активною в нашому організаційному життю, між іншим працювала в Комітеті Допомоги Рідному Краєві. Привіти на цей ювілей прислали, між іншим, конґресмен А. Дж. Форенд і губернатор Денс Робертс. Ювіляти прибули до Америки з Галичини в 1900 році.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Чергові збори Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 10. липня, в Тов. Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечорі. Проситься усіх членів і члениць прибути на означений час. — П. Ковтун, гол.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Гнатків, кас.; В. Іванців, рек. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє, що місячні збори відбудуться в пятницю, 11. липня, точно в год. 7:30 ввечорі, в Громадськім Домі. Просимо всіх членів прибути точно на час, бо буде велика несподіванка. — В. Новак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 11. липня, в год. 8. ввечорі, в Січовій Салі. Проситься членів приходити на збори і платити свої вкладки на зборах відділу. — А. Змий, предс.; П. Заблоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Тов. „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 1. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори, вислухати звіт з піврічної діяльности уряду, вислухати звіт делеґата з Конґресу УКК, та при цьому вирівняти належні вкладки. — Е. Дзядига, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Василія Великого, від. 364, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 2. пополудні, в У. Н. Домі, 3161 Е. 93 вул. Просимо прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки. Касієр буде збирати вкладки також в церковній галі по другій Сл. Божій для вигоди тих, що мешкають на Савт Сайд. — Г. Кукіз, гол.; Й. Стойка, рек. секр.; С. Крафт, кас.; Е. Біленький, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 13. липня, зараз по третій Сл. Божій, в церковній галі, 2280 W. 7th. — Г. Голубець, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

МОНЕССЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Петра і Павла, від. 338, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 1:30 попол., в укр. галі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Еве. Проситься всіх членів прийти і послухати звіту контр. комісії. Хто ще не отримав дивіденди, повинен прийти на збори і забрати її. — П. Янковський, предс.; Й. Кудлик, кас.; М. Куць, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 12. липня, в парафіяльній галі, 4950 So. Paulina St. Початок о год. 7:30 ввечорі. Проситься всіх членів явитись на час. Довгуючі члени мають вирівняти залеглі довги. — Г. Гарасим, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє, що місячні сходини відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 1. пополудні, в Нар. Домі. Проситься всіх членів прийти в означений час. — Пелех, гол.; В. Бартош, фін. секр.; Білинський, кас.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 13. липня, у год. 1:30 пополудні, в церковній залі. Проситься членів прибути на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Делеґати здадуть звіт зі зїзду У.К.К. Контр. комісія здасть звіт за минулі 3 місяці. Рівнож буде справа святкування 40-річного ювілею Товариства. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє, що місячні збори відбудуться 13. липня о год. 1. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на ці збори, де почуєте звіт нашого делеґата з Конґресу УКК. — М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; І. Жук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома тим членам, що платять місячно свої вкладки, що збирання вкладок буде в суботу 1. липня від год. 6. ввечорі в галі У. Н. Дому, 4655 Martin вул. і в неділю від 12. вполудне. Хто ще не дістав дивіденди, хай прийде і візьме. З огляду на гарячий сезон в місяцях липні і серпні зборів не буде, тільки відбирання вкладок. Отже кожний, що має платити, хай прийде і заплатить, бо інакше буде суспендований. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.; М. Ґузиляк, кас.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що піврічні збори не відбудуться в неділю, 13. липня тому, що в той день відбудеться День Українського Народного Союзу в Шікаґо. Просимо все членство нашого відділу громадно прибути на День У. Н. Союзу, що відбудеться 13. липня в городі св. Николая. Піврічні збори відбудуться в неділю, 10. серпня в домі Від. У. Н. Союзу, 843 N. Western Ave. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. Петра і Павла, від. 483, повідомляє, що черговий місячний мітінґ відбудеться в суботу, 12. липня, о 7:30 ввечорі, в залі правосл. громади св. Петра і Павла. Управа відділу просить всіх членів, а також бажаючих вступити до від. 483, прибути вчасно на мітінґ, що на ньому мають бути полагоджені такі справи: вибір членів контр. комісії та заступників членів управи, звіт делеґата про 5-ий Конґрес УКК, перевірка записів метрикальної книги з грамотами, оформлення вступу нових членів та приймання членських внесків. Відділ уже зареєстрував 123 члени і має ще зареєструвати багато членів, які не одержали переступних листів від бувш. відділу 58. — Я. Фалінський, предс.; Є. Єржківська, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 1. пополудні, в У. А. Осередку, 2965 Карпендер вул. Просимо членів приходити на збори і платити свої вкладки. — М. Головчак, предс.; П. Андрушків, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13. липня, о год. 3. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Контроля дасть звіт за перший піврік і є інші справи до полагодження. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, матиме мітінґ 12. липня в укр. галі на Проспект вул. в 8. год. точно. — Т. Михнів, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Подається до відома членам від. 484 ім. Тараса Шевченка, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. липня, о год. 7-ій ввечорі, в домівці Укр. Гр.-Катол. Громади, 1108 State St. Проситься всіх членів прибути на збори, щоб відсвяткувати скромний 40-річний ювілей бувшого 58. відділу та його піонерів-основоположників. Проситься вплачувати вчасно членські належності і залеглості. Дорогі члени! Піддержуйте свою одиноку могутню братську організацію на терені Америки. Не відмовте приєднати до кінця біжучого року бодай по одному членові з поміж Ваших приятелів. — В. Запаранюк, фін. секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє, що піврічні збори відбудуться 13. липня о год. 1:30. Проситься всіх членів прибути на час і вислухати звітів урядників; будуть і інші важні справи до вирішення. Хто з Вашої Родини ще не є членом нашого Братства, то будьте ласка взяти з собою на збори, а ми радо впишемо в члени. Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість. — Уряд.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Українська Січ, від. 39, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12. липня, о год. 8. ввечорі, в салі У. Н. Дому. На порядку дня: звіт управи і контр. комісії за перший піврік, затвердження протоколу з надзвичайних зборів в справі статуту, роздача видрукованого нового статуту, звіт делеґатів з Конґресу УКК та всі біжучі справи. Платности приймається в суботу перед зборами і по зборах, як рівнож в неділю, 13. липня від. год. 11:30 перед полуднем. Про якнайчисленнішу участь всіх членів просить — Управа.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

ЗА СПОКІЙ ДУШІ
АНТОНА ГОРШНОГО
—: відправиться :—
В ДОЛІШНІЙ ЦЕРКВІ СВ. ЮРІЯ
22 E. 7th Street, New York City
В НЕДІЛЮ, 13. ЛИПНЯ 1952
о год. 12 вполудне
В РІЧНИЦЮ ЙОГО СМЕРТИ
ПАНАХИДА
на яку запрошуємо Рідню, Приятелів і Знайомих.
ДРУЖИНА і ДІТИ.

У ЮТИЦІ, Н. Й., В НЕДІЛЮ, 13. ЛИПНЯ 1952
по св. Сл. Божій, в місцевій православній церкві св. Ап. Петра і Павла відправиться **ПАНАХИДА** за душу
ІВАНА ЛЕВУША
літ 34, родом з Хлівчан, повіт Рава Руська, що загинув траґічно 20. травня ц. р. в Бельгії, у провінції Limbourg, забитий автом в дорозі до праці. Про цю сумну подію сповіщає Кревних і Знайомих
брат Василь Левуш з дружиною, замешканий в Marcy, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 2867. Рухома ціль

Хвилину коріян люто вдивлявся в спокійно ожидаючи малолюдину. Потім, з виттям лютости, він вихопив заворожений ніж з свого пояса і скочив вперед.

Малполюдина спритно скочила на бік від дикого удару, спричиняючи, що коріян ринувся вперед, незграбно поминаючи її.

Знову і знову великан коріян кидався, його ніж проносився нешкідливо в повітрю, коли Тарзан спритно уникав кожного оскаженілого нападу.